

Felelős szerkesztő:
MURÁNYI JÓZSEF.
Szerkesztőség:
Kassa, Kossuth-utca 16.
Telefon: 150.
Megjelenik minden nap
délután 5 órakor.
Egyes szám **2** krajcár.
(4 fillér.)
Kéziratot nem ad vissza
a szerkesztőség.

NAPLÓ

KASSA, KEDD, 1908. JUNIUS 16.

NEGYEDIK ÉVFOLYAM. — 137. SZÁM.

Előfizetési árak:
Kassán:
Egész évre . . . 14.— K
Fél évre . . . 7.— „
Negyed évre . . . 3.50 „
Egy óra . . . 1.20 „
Vidéken:
Egész évre . . . 20.— „
Kiadóhivatal:
Kassa, Kossuth-utca 16.
Telefon: 150.
Hirdetések petit sor szá-
mítással díjszabás szerint.

Öt esztendő kulturmunkája

(A közművelődési egyesület közgyűlése.
— Takács Menyhért megnyitója. — Be-
számoló a múlt évről. — Zárószóadás
és költségvetés.)

Kassa, június 15.

Egy lusztrum telt el azóta, hogy vármegyénk és városunk ama lelkes tagjai, akiknek nemes szíve a magyarság eszméiért dobban, megalakították az Abauj-Torna vármegyei és Kassai Közművelődési Egyesületet. Nagy és nemes célokat tűzött maga elé ez az egyesület, amely tényleg nagy hiány pótlására volt hivatva itt, a magyarság végvárában.

Öt esztendő rövid idő ahhoz, hogy a magyar nyelv és magyar műveltség terjesztése, amely két cél az egyesület zászlójára van írva, teljes diadalra jusson és elhatározó győzelmet arasson. Más egyesület életében az első öt esztendő főleg arra való, hogy a kezdet nehézségeit leküzdje és a jövőnk munkásság célravezető irányát megalapozza. Kulturregyletünk az első lusztrum ideje alatt ennél tovább jutott. Nemcsak a kezdet nehézségeit küzdötte le, nemcsak a társadalom nagy részének rokonszenvét és támogatását nyerte meg, nemcsak az illetékes kormánykörök elismerését érdemelte ki, hanem emellett még jelentős sikereket is fel tud mutatni. Életrealitásának, céltudatos működésének ez a legfényesebb bizonyítéka.

Az egyesület sikere a magyarság győzelmét jelenti. Azt a győzelmet, amelyért küzdeni mindnyájunknak legszentebb kötelességünk. Epen ezért kell, hogy a legőszintébb hálánkat és elismerésünket fejezzük ki azok iránt, akik a győzelem kivívásáért az első csatában küzdtek. És itt első helyen kell említenünk dr. Takács Menyhért jászóvári prépost-prelátust, kulturéletünk hivatott vezérét, aki lángelkével, nagy tudásával megtalálta a helyes ösvényt, amelyen haladni kell. Nagy munkájában olyan segítő társakat kapott, mint a hölgyszövetség elnöke, Szalay Lászlóné és az egyesület ügyvivő-alelnöke dr. Puky Endre alispán és ez csak szerencséjére válik az egyesületnek, mert így a kitűzött nemes célok elérése biztosítva van.

Most, amikor az egyesület még intenzívebbé akarja tenni munkásságát az által, hogy vándorgyűléseket

fog tartani és a községekben népszerű felolvasásokat rendezni, reméljük, hogy a megyei érdekes tanító-ság és lelkeskedő papság fokozottabb mértékben fogja hivatását teljesíteni. De meg kell tenni kötelességét az államnak és a társadalomnak is. Az államnak: kulturregyletünk segítése által, a társadalomnak: az által, hogy minden intelligens, magyar érzésű tagja belép az egyesületbe.

Ha ez megtörténik — ami felől nem kételkedhetünk — úgy tulajdonképpen örömmel, jóleső megnyugvással tekinthetünk az egyesület működésének második lusztruma elé és bizvást elmondhatjuk, hogy megtettünk mindent, amit magyar hazánk előrehaladása, nyelvünk és műveltségünk terjesztése minden igaz magyartól megkíván!

A közgyűlés lefolyásáról az alábbi tudósításunk számol be:

Vasárnap délelőtt 11 órakor zajlott le a vármegyeháza nagytermében az Abauj-Torna vármegyei és Kassai Közművelődési Egyesület közgyűlése, amelyen számos tag vett részt.

A közgyűlésen dr. Takács Menyhért jászóvári prépost-prelátus elnökölt, aki a határozatképesség megállapítása után a jegyzőkönyv hitelesítésére dr. Klekner Alajost és Horváth Lajost kérte fel, majd általános figyelem közepette a következő megnyitó beszédet mondotta:

Takács Menyhért megnyitója.

Tisztelt Közgyűlés!

Ujjászervezett kulturregyletünk ebben az évben tölti be alapszabályszerű működésének az ötödik esztendejét. Az első lusztrum aránylag rövid idő arra, hogy valamely erkölcsi testület a maga erős és expansív tevékenységével teljes sikert érjen, de mindenesetre elég hosszú arra, hogy a maga életrealitását igazolja s intézményét általánosan népszerűvé tegye. A teljes siker, mint eszményi cél lebeg lelki szemünk előtt: hogy t. i. ennek a vármegyének és ennek a városnak minden lakója — kivétel nélkül — beszéljen magyarul s szívvel-lelkel igaz magyar legyen. A kulturregylet szellemi és anyagi erőinek az összetétele ennek az eszményi célnak a szolgálatában áll s expansív tevékenysége egy-egy biztos lépéssel közelebb visz a kitűzött magasztos cél felé. Ez az elvi felfogás s neki megfelelő állandó gyakorlat bizonyítja egyesületünk életrealitását s egyúttal igazolja és jogosá teszi intézményünk általános népszerűségét is.

Az abauj-tornavármegyei és kassavárosi kulturregylet fejlődésének két fokozata van: az egyik a magyar nyelv terjesztése s a hazaszeretet erkölcsének a fölnevelése, a másik a magyar műveltség általános diadalának a kivívása a magyar nyelvhatáron.

Egyesületünk máig a fokozatos fejlődés

dés első stádiumát futotta meg, de miként a római kocsi verseny nemes paripáinak hétszer kellett ugyanazt a stádiumot győztesen megfutniok, hogy uroknak a diadal pálmáját megszerezzék, úgy a mi ifju egyesületünknek is eddigi versenypályát még sokszor kell győzelemmel megfutnia, hogy a magyar kultúra diadalának pálmáját a nemzeti dicsőség számára kivívja és megvesse a jövő Magyarország nagyságának biztos alapjait. Minden fordulatnál újabb és újabb akadályok merülnek föl; ezeknek az elhárítása és kikerülése lankadni nem tudó erőt, kitartást és bátorságot követel, hogy mi, egyedül mi legyünk a nemzeti küzdelem szerencsés győztesei Abauj-Torna vármegye hétszer megfutandó versenypályáján. A pálya nem oly göröngyös, hogy biztosan ne haladhatnánk, a forduló méta nem oly veszélyes, hogy ügyesen ki ne kerülhetnők.

Abauj-Torna vármegye területén — Ittennek legyen érte hála — nincsenek idegen nemzetiségek, csupán idegenajku lakosok vannak, akik a vármegye fővárosát falgyűrű módjára övező falvakban telepedtek meg s történelmi jogon is a nemzet hűségese fia. Ezeket tanítani és óvni kell. Tanítani a magyar nyelv ismeretére és állandó használatára, óvni attól, nehogy nyelvük rokonsága révén a nemzetiségi izgatók hálójába kerüljenek s mindezt céltudatosan, tervszerűen, a legnagyobb éberséggel és elővigyázattal kell cselekednünk. Nincs a pihenésre idő, sőt inkább itt az ideje a legszereényebb munkának, mely nyugalmat nem ismer, szünetet nem tart soha. Abauj-Torna vármegyét és Kassa városát minden izükben és minden rétegükben meg kell hódítani a magyar szó hatalmával s a hódítás munkájában kulturregyletünknek hatalmasan részesednie kell. A cél oly magasztos és nagyszerű, hogy szinte követelően látszik fölhívni a vármegye és város egész intelligenciáját, hogy kivétel nélkül a kulturregylet tagjainak a sorába álljon s szellemi és anyagi erejéhez képest részt vegyen ebben a kiválóan hazafias munkában; mert „sok az aratni való, de kevesen vannak a munkások.”

Ama szociálpolitikai kérdések között, melyek a legközelebbi jövőben megoldásra várnak, első helyen áll a magyar nyelv és a magyar államiság jogának a megóvása a közéletben, a társadalomban és a magánéletben egyaránt. Ezt semmiféle hazafias párt tagadni nem fogja. Az országnak külső és belső békére van szüksége, hogy a nemzet igazi alkotó munkára képes legyen s hogy kölcsönös méltányossággal lehessen kielégíteni a társadalmi osztályok között felszított politikai ellentéteket. Az 1848-ik évi népjogot és szabad törvényeket nem az erőszak, nem a terrorizmus s nem a belső viszálykodás hozta meg, de a hazaszeretet és a politikai jogegyenlőség érzéke; hatvan év után is csak ezen az uton és ezen a biztos alapon haladhatunk előre s építhetünk közmegelegedésre szolgáló alkotásokat.

Közművelődési egyesületünknek szociális hivatása van s ezt a magyar nyelv és a magyar állameszme terjesztésével igyekszik gyakorolni az idegenajku néprétegek között, jól tudván azt, hogy egy egészséges szociális politikának is a legnagyobb erőssége a magyar nyelv és a magyar ál-

lameszme uralma az egész hazában. A nagy kulturnemzetek mind így gondolkodnak a magok nyelvéről és államiságáról, mert ezen forog az az iránytű, melyet megíngathat, de ki nem térít a maga mágneses helyzetéből semmiféle politikai áramlat, akár a legradikálisabb néprajmi törekvésekből ered. A nyelv és haza egy kettős szent eszmény, melynek kultuszában „rendületlen és hiv minden igaz magyar.”

Kulturregyletünk eszközei, melyekkel kitűzött célját elérni törekszik, anyagiak és szellemiek. Az anyagiak szerény alapítóknak kamataiból, az évi tagdíjakból s az egyesület javára kapott adományokból állanak. Alapos reményünk van, hogy évi jövedelmeinket állandó állami segély fogja gyarapítani. Bevételünket komoly megfontolással igyekszünk hasznosítani a szellemiekben, nevezetesen: évenként egy vagy két kisdé-
 ózó intézet fölállításának lehetővé tételével valamely nem magyar nyelvű községben; kiváló tanítók, tanítónők és óvónők jutalmazásával, akik a magyar nyelv tanításában kitűnő eredményt értek el az idegenajku lakosság között; írni és olvasni nem tudó felnőttek oktatásával Kassán; a népkönyvtár vezetésével; jutalomkönyvek kiosztásával; hazafias színjátékok előadásával a kassai nemzeti színházban, amelyekben ezidén is mintegy 2000 magyarul tanuló falusi gyermek vett részt. Mindezek részleteiről a főtítkári jelentés van hivatva beszámolni s meggyőzni a t. közgyűlést arról, hogy az egyesület működésének szellemi eszközei bőven felérnek azzal az anyagi áldozattal, melyet alapszabályaink szerint azok megszerzésére fordítunk. Bátran nevezhetném ezt az egész működést oly szellemi tökeelhelyezésnek, melynek kamatja egész Abauj-Torna vármegye és egész Kassa városának színmagyarsága. Minél több szellemi tőkét helyezhetünk el, annál előbb fogunk annak dus hasznáiban részesedni. Legyen szabad azért erről a helyről is honfiai bizalommal kérem a vármegye és város egész közönségét, hogy szent ügyünk támogatására siessenek; legyen szabad kérem mindazokat az urakat és hölgyeket, akik egyesületünknek ezideig nem voltak tagjai, hogy tegyék le azt a csekély anyagi áldozatot a magyar haza oltárára s álljanak szeretettel, álljanak hazafias lelkesedéssel sorainkba.

T. közgyűlés! Alapszabályaink a vidéki körök megalakítását is előírják. A lefolyt négy év alatt, itteni szervezkedésünk miatt odáig nem juthattunk, de minél inkább megerősödhetünk itt a középpontban, annál biztosabban vethetjük majd meg lábainkat a periferiakon s éleszthetjük a magyar közművelődés örömtüzeit. Addig is, míg ez lehetővé válik, gondunk lesz rá, hogy vándor-
 gyűlések rendezésével előkészíthessük a talajt az alapszabályszerű kifejlődésre a vármegyei közigazgatás egyes csomópontjain.

Örömmel és meglepéssel konstátálhatom egyébként, hogy a járási főszolgabíró urak példás úgyszeretettel támogatták eddig is a kulturegylet működését s ez a hazafias jóakarát biztos garanciája annak, hogy a megalakítandó vidéki körök összetartása s tevékenységük irányítása a legjobb kezekre lesz bízható.

Kiről emlékezhetném meg több szeretettel és forróbb köszönettel, mint épen Abauj-Torna vármegye és Kassa város érdemes tanító karáról, a nemzet igazi nap-szamosairól, akik a magyar elme és magyar szív kiművelésének hivatásszerű és önfeláldozó munkásai. Ők reggeltől napestig dolgoznak a nemzeti civilizáció csendes műhelyében: az iskolában s amit mi társadalmi uton előmozdítani iparkodunk, ő nekik az életpálya, hivatás, verejtékes minden napi munka, melyért a legszerényebb megélhetés a jutalom. Mi közülök csak igen kevésnek nyújthatunk anyagi segítséget, de annál mélyebben érezzük annak az erkölcsi jutalomnak az értékét, melyet hazafias nagy szolgálataik megérdemelnek.

Tiszteletteljes bizalommal kérem a ft. lelkeskedő papságot, legyen a jövőben is, úgy mint eddig volt, a magyar nemzeti nevelés lelkes támogatója s kulturegyletünk hazafias törekvéseinek nemes pártfogója. Az egyház és iskola egyetértő közreműködése a leghatalmasabb tényező a magyar faj hegemoniájának a kivívása dolgában.

Őszinte hála és elismerés illeti mindazokat az egyesületeket, társulatokat és magánosokat, akik tekintélyes adományaikkal egyesületünk érdekeit hathatósan előmozdítani szivesek voltak. Különösen ki kell emelnem ezen a téren igen tisztelt hölgyválasztmányunkat s annak élén fáradhatatlan és mindenkor áldozatkész elnöknőnk: méltóságos Szalay Lászlóné urasszonyt, kiknek eléggé meg nem köszönhető buzgósgága ez idén is 1263 koronával gyarapította az egyesület jövedelmeit. Honleányi szeretetükbe ajánlom kulturegyletünk ügyét a jövőben is.

Kedves kötelességem e helyről mélyen érzett köszönetet mondani az egyesület választmánya t. tagjainak, akik e hazafias ügyhöz méltó érdeklődéssel és bölcs megfontolással vitték előbbre a kulturegylet kifejlésének dolgait, ide értem azokat az albizottságokat is, amelyeknek speciálisabb ügyeinek gondos előkészítése jutott osztályrészül.

Tisztikarunk példás szorgalommal dolgozott, élén érdemdus alispánunkkal, egyesületünk ügyvivő elnökével, aki egy év óta az eltávozott főtítkári ügykörét is maga látta el. Neki s a kulturegylet tetterszög igazgatójának, Zágróczky Gyula kir. tanácsos tanfelügyelő urnak sokat, de nagyon sokat köszönhetünk. Fogadják mindannyian a kulturegylet meleg elismerését azzal a szilárd meggyőződéssel, hogy nemes fáradozásait a legdicsőbb hazai ügy szolgálatának szentelték. Isten bőséges áldása legyen a jutalom az ő eléggé nem méltatható munkásságukért!

Tisztelettel üdvözlöm a mai közgyűlésen megjelent összes tagtársakat és vendégeket s tanácskozmányunkat ezennel megnyitom.

A tudós főpap beszéde élénk tetszést keltett és a közgyűlés Lekly Gyula indítványára ki is mondotta, hogy a nagytudomány elnöknek működéséről jegyzőkönyvi közönetet szavaz, beszédét kinyomatja és széles körben terjeszteni fogja.

Ezután dr. Puky Endre alispán, mint az egyesület főtítkári teendőinek ideiglenes ellátója a következőkben számolt be az egyesület múlt évi működéséről:

Puky Endre dr. beszámolója.

Egyesületünk volt főtítkára, Takács Béla kir. s. tanfelügyelő ur nyitramegyei királyi tanfelügyelővé történt kinevezése folytán a múlt év derekán megvált főtítkári állásáról. Távozása érzékeny veszteséget jelent nekünk, mert ettől kezdve nélkülözzük kiváló buzgalmát izzó fajszeretettől áthatott lelkesedését, emelkedett gondolkodással párosult szakértelmét. Megvagyok győződve, hogy a m. t. közgyűlés sajnálatlaltal veszi ezt tudomásul s hogy a bőven megérdemelt hálaival és elismeréssel emlékezik vissza rövid, de eredményes munkásságáról.

Távozása — úgy éreztem, — rám hárítja a kötelességet, hogy addig is míg a főtítkári állás betöltetik, ügyvivő alelnöki minőségemben átvállaljam az egyesület ügyeinek közvetlen vitelét, tettem ezt készségesen és jó kedvvel, örülve, hogy ezzel is tehetek némi szolgálatot a lelkemmel anynyira egybeforrott kedves egyesületünknek, s azoknak a magasztos céloknak, amelyek zászlónkra vannak írva. E zászlóra pedig írva van: *magyar nemzeti szellem a magyar műveltség és a magyar nyelv terjesztése Abauj-Torna vármegye és Kassa szab. kir. város területén!*

Nemzet és társadalom.

Ime egy mindent átfogó egyetemes, e mellett lelkesítő program, mely minden ma-

gyar szívet kell, hogy megdobogtasson! Mert mi más ez: mint a magyar nemzeti társadalom megvalósítása a két törvényhatóság területén.

Szándékosan kötöm össze a *nemzet és társadalom* fogalmát, mert vitatkozhatnak azon politikai és szociális tudósok, hogy kerülhet egymással szembe nemzet és társadalom, melyik van hivatva a vezetésre most vagy a jövőben-, sőt meg is jósolhatják egyiknek vesztét a másik nagyobb dicsőségére: azaz egy kétségtelen, hogy mi, akiket fajunknak édes szeretete fűz egybe és lelkesít, akik rendületlenül bizunk fajunk államfentartó erejében és örök jövőjében, nem külön választani hanem egygyé forrasztani akarjuk a magyar nemzetet a magyar társadalommal. Nem jól mondom, nem forrasztani, mert az erőművi hatást jelent, hanem hanem magyarrá átalakítani, átídomítani lélekekben, érzésben, nyelvben, gondolkodás-
 a kultura eszközeivel a nem magyar társadalmat, hogy megvalósuljon az idők haladó folyamán ideálunk: *a szin tiszta magyar társadalom!*

Ebben a boldog stádiumban aztán igazán csak elméleti értéke lesz a nemzet és társadalom megkülönböztetésének, mert szintiszta magyar társadalom fogja betölteni a nemzet politikai fogalmát s viszont a magyar nemzet egy tisztán magyar társadalmat fog látni állami szervezetében. Lehetetlen tehát elvitatni, hogy a cél elérésében *állam és társadalom egymás támogatására vannak utalva* s éppen azért, amikor szembe állítjuk a ránk váró feladatoknak szinte kimeríthetetlen sokaságát a rendelkezésünkre álló anyagi eszközök fogyatékoságával, jogosan támadhat bennünk az a szándék, hogy az eddiginél nagyobb mértékben vegyük igénybe a társadalom segítségét, de egyúttal forduljunk az állam támogatásához is.

Az elsőt tagjaink számának növelésével kell első sorban elérni. Oda kell törekednünk, hogy *ne legyen a két törvényhatóság társadalmának intelligens tagja, aki nem tagja egyúttal egyesületünknek*. Éppen azért e kérdésben egyesületünk választmánya a költségvetés előterjesztése kapcsán tesz javaslatot. A másodikat, tudniillik az állam segítségét a jelen közgyűlés elé terjesztett költségvetésben kérjük. Hisszük, hogy közoktatási kormányunk meg is adja azt a támogatást, amelyet egyesületünk a nemzetiségi nyelvhatáron őrszemet álló két törvényhatóság társadalmának teljesen magyarrá tételében mind eredményesebben munkálkodhassék.

Az egyesület belélete.

Az egyesület beléletéről adva számot mindennek előtt jelentem, hogy a választmány négy ízben tartott ülést, mindenkor a tagok élénk érdeklődése mellett. Sok indítvány, átirat, megkeresés került beható tárgyalás alá, vizshangjaként egyúttal a kultur tevékenység terén országsszerte megnyilvánuló érdeklődésnek.

Választmányunk, hiven eredeti álláspontjához visszahúzódott minden oly mozgalmától, amely országos célokra kívánta lekötöni erkölcsi, vagy anyagi hozzájárulásunkat, úgy vélvén, hogy *elég feladat és fontos teendő vár egyesületünkre saját otthonában*. Ez a feladat, ez a teendő, amint az elől mondottakból következik — az elmúlt esztendő folyamán is legfőként a magyarisítás volt.

Elismerés a tanítóknak.

Eliseréssel kell adóznunk a vidéki tanítóság azon tagjai iránt, kik vármegyénk nem magyar ajku községeiben igazán nemes versengéssel igyekesnek azon, hogy a magyar nyelv gyorsabb elterjedése által az ifju gyermekek szívet a magyar haza iránti szeretettel telítsék, hogy ezek *nemcsak nyelvben, hanem érzésben, gondolkodásban is, magyarrá legyenek*. Hogy mennyiben áll e

tény leginkább igazolja egyesületünk igazgatójának, a kir. tanácsos tanfelügyelő urnak ez irányu javaslata, aki maga is melegebben emlékszik meg a vidéki tanítóság magyarosító sikeres tevékenységéről. E javaslata alapján az 1907. évi költségvetés terhére Gocsál Endre kassabélai róm. kat. tanítónak 200 koronát, Boriszlav Irén apátkai róm. kat. tanítónőnek 150 kor., Vass Gáspár rankfüredi állami tanító és Maczkóné-Spiesz Irén királynépei állami tanítónő 100—100 korona jutalomdíjat adományoztunk, a 100 koronás övönői díjat pedig Reis Erzsébet stózi övönőnek adományoztuk. Valamennyien nemcsak hazafias buzgalommal, hanem igaz szép sikerrel is dolgoztak tőt illetve német ajku tanítványaikkal valóban szép, sok tekintetben meglepő eredményt értek el, úgy a magyar nyelvben mint általában is, a kétszáz koronával jutalmazott kassabélai tanító a helyes kiejtést illetőleg pedig külön is kiemelendő dicséretes eredményt ért el az első és másodosztálybeli tanítványaival.

Ezeknek a jutalmaknak értéke természetesen erkölcsi hatásukban van, azért kívánatosnak tartanám, hogy jövőben a jutalmak átadása a tisztelt közgyűlés színe előtt történnék. Mennyi nemes ambíciót keltene fel a jutalmazás ünnepélyességében rejülő nagy erkölcsi hatás.

Magyar nyelvi munkástanfolyamok.

A tanítók és óvónők jutalmazása mellett kiváló gondunkat képezte a több éven át sikeresnek bizonyult magyar nyelvi munkástanfolyamok rendezése.

Az előző évek tapasztalatainak felhasználásával az elmúlt téli idényben is egy bizottság felügyelete alatt szerveztük a tanfolyamot, amely ez alkalommal is fényesen sikerült, amennyiben rövid négy hónapi idő alatt a hallgatóság úgy a magyar nyelvben, mint az ismeretek elsajátításában szép előmenetelt tanusított. Az írás olvasásban is kellő jártasságot szereztek az analfabéták, noha a begyakorlásra, tehát voltaképpen a tanultak állandósítására, itt kevesnek bizonyult a heti két óra. Főlötte kívánatos, hogy azok részére, akik az írás és olvasásban óhajtják magukat kiképezni, *jövőre heti 3 óra vélessék föl.* A tanfolyami bizottság javaslata szerint célszerű lenne ezeket a tanfolyamokat már november közepén megkezdeni, hogy a tavaszi idő beálltával tehát március hó 15-ike táján legyenek megtartalók, hazafias ünnepély keretében.

A hallgatók számára és csoportonkénti beosztására nézve megemlítem, hogy az egyik osztályban 9, a másikban 7 analfabéta volt, akik más 12 haladottabb hallgatóval közösen és egyidejűleg jártak az előadásra, a harmadik és negyedik csoportban 19—19 volt a hallgatók száma és így összesen 64-en vettek részt az egyesület által rendezett tanfolyamokon.

A tanfolyamok befejező vizsgálatok azt bizonyították, hogy a tanfolyam tanítói még pedig Duke Ede, Lörcincz Károly, Manczos József és Vincze Ferenc urak meglepő sikerrel oldották meg nehéz feladataikat, amiért is csak elismerésünket fejezhetjük ki irántok.

De az elismerés szavával kell megemlékeznünk a szervező bizottság tagjairól: Kozora Endre, Révész Kálmán, Homola István, Horváth Lajos és Sudy K. János urakról, akik Zágróczky Gyula kir. tanácsos tanfelügyelő ur elnöklete alatt nagy szakavatottsággal szervezték ezt a tanfolyamot. A kir. tanácsos tanfelügyelő urnak figyelmes gondoskodása mellett külön kell megemlékeznem Sudy K. János igazgató urról, aki az egész tanfolyam ügyét évek óta hazafias lelkesedéssel önzetlenül vezette és méltán rászolgált egyesületünk igaz hálájára és elismerésére.

Kisdedóvók felállítása.

A magyarosítás érdekében való közvetlen munkásságunk második feladatának az

óvodák létesítése által az elmúlt évben is igyekeztünk eleget tenni, amennyiben közgyűlésünk, illetve választmányunknak a kir. tanfelügyelő ur javaslatára hozott határozatai alapján, a felsőmisyei és kassabélai óvodák céljaira 1200—1200 koronát, a jászóújfalusi óvoda céljaira pedig 2000 koronát fordítottunk, illetve kiutalunk. S ha — igen tisztelt közgyűlés — egyesületünk iránt érdeklődő azt kérdeznék, hogy mi az eredménye egyesületi munkálkodásunknak joggal és büszkén elég volna csupán arra a hat óvodára rámutatnunk, amelyet az egyesületi tagok áldozat készségéből befolyt tagdíjak gondos megtakarításából teremtettük meg. Az elhelyezett tőke bő gyümölcsössel kecsegtetett, ha magyarosító szándékainknak biztos intézményeket teremtünk s így ha az óvodákban az idegen ajku szülők gyermekeinek lelkébe már a legkisebb korban igyekeztünk beleoltani a magyar nyelvet és érzést, ha az óvodában elsajátított érzést a gyermek haza viszi, melyet a szülők is tapasztalnak s hatását észrevétlen is megérik, mindezek oly kiszámíthatatlan kamatai a hozott áldozatnak, amely csekély áldozatkészséget minden magyar faj iránti szeretet s a nemzet jövője tölti el, szívesen meghozza a jövőre is s erre számít egyesületünk, a mikor költségvetésébe egy újabb óvoda létesítését vette programjába. E tekintetben jól esik hivatkoznom elnökünk: méltóságos dr. Takács Menyhért praelátus urnak pár nappal előbb a főrendiházban mondott magas szárnyalású beszédjére, melyben a magyarosítás első és legfontosabb teréül az óvodákat jelölte meg s végtelen büszkeségünkre szolgálhat, hogy e részben egyesületünket példaként állította a nagy nyilvánosság elé.

Színlelőadások.

Kulturális és magyarosító törekvéseink megvalósítására, április 30-án és május hó 2-án 40 vidéki iskolából összesen 2991 gyermek részére színlelőadásokat rendezett az egyesület. A „Tündérszeret” vagy mint nekik elneveztük „Tündérszeret” című daljáték került színre, de ez a darab mégsem olyan, amely a gyermek lelkéhez legközelebb lennebbül férne. Érezte ezt a választmány is és ezért pályadíjat vett fel egy olyan szindarab megírására, amelyből hazafiságot, erkölcsöt tanulhat a gyermek. Mindkét előadás csupán 272 koronába került az egyesületnek. A színház mindkét előadásra zuffolt volt s így sem lehetett az összes jelentkezőket elhelyezni, hogy jövőre a harmadik előadás eszméjével is kell majd foglalkozni.

Népkönyvtár.

Az általános műveltség és magyarosítás szempontjából felállított népkönyvtár szükségessége ez idén is s még inkább nyert beigazolást, míg az 1906. évben 1415 olvasó 1916 kötet könyvet olvasott, addig az 1907. évben 1653 olvasó kereste fel népkönyvtárunkat és 2345 kötet könyvet olvastak. A népkönyvtár gondos vezetését Rieszner Károly és Vincze Ferenc községi községi tanító urak vállalták és teljesítik nemes buzgalommal.

Vándorelőadások a vidéken.

Az általános művelődés fejlesztésére tervbe vettük az Urániai vándorelőadások meghonosítását a vidéken. Biztató kilátás van arra, hogy az 1908. évi állami költségvetés törvényre emelése esetén a kért 1000 korona államsegélyt meg fogjuk kapni s akkor mi sem állja útját annak, hogy egyesületünk ezen tervét is megvalósíthassa, amelynél remélem, hogy a vidéki tanítóság szíves támogatására a jövőben is számíthatunk. Az előadások a választmány által elfogadott tervezet szerint a vármegye hat járásában összesen 24 helyen tartatnának, mindenütt 3—3 tárgyból. E tárgyak a történelemből, egészségügyből, természettudományi és gazdasági ismeretek világából lennének merítve, oly közvetlen modorban előadva és szemléltető képekkel kísérvé,

hogy a nép könnyen megérthesse az oktatásokat. Ezzel nemcsak az általános művelődést óhajtjuk előmozdítani, hanem az érdeklődés felkeltése révén a magyarosítást is kívánjuk szolgálni s úgy véljük, hogy jótékony hatást érünk el társadalmi tekintetben is.

A társadalom támogatása.

A jelentés ezután mély köszönettel emlékszik meg a közönség jótékony anyagi támogatásáról, különösen a színházban április 7-én és 8-án tartott műkedvelői színi előadásról és hangversenyről, amelynek jövedelme 1263 koronával gazdagította az egyesületet. Egy mesebeli tündérvilág volt az a két est, amelyet a minden jóban példát nyújtó elnökünk Szalay Lászlóné urnó ömeltóságának fáradhatlan buzgalma, ezerefelé kiterjedő gondja s bizonyára az egyesületünk iránti jóakaró meleg érdeklődése teremtett. És lehet-e szebb befejezése jelentésemnek, mint az az őszinte és hálás köszönet, amelylyel ezért neki s az ő vezérlése alatt egy nemes eszme szolgálatában egybegyűlt fényes társaság minden egyes tagjának tartozunk.

*

Ezekben volt szerencsém rövid vázlatát adni egyesületünk 1907. évi működésének s legközelebbi feladatainak s ha nem is számolhatok be nagyarányú alkotásokról, jól eső megnyugvással mondhatom, hogy dolgoztunk annyit, amennyit az egyesület anyagi ereje legjobb akaratunknak és igyekezetünknek megengedett s ha nem is sokkal, de egy lépéssel előbbre vittük a magyar kultúra ügyét, amelyért szívesen munkálkodunk s amelynek támogatására minden igaz magyar honleányt és hazafit tisztelettel kérünk.

*

Az egyesület munkásságát hiven feltáró és nagy gonddal megszerkesztett jelentést a közgyűlés nagy tetszéssel fogadta és elhatározta, hogy a jelentést kinyomatja, dr. Puky Endrének pedig eredményes munkásságáért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

Az egyesület pénzügyei.

Ezután Zakar Ferenc jelzőlogbanki cégvezető, az egyesület pénztárosa terjesztette elő a zárszámadást. Kézpénzkészlet volt 1907. január 1-én 30.608 korona, amelyhez járult 2455 korona 79 fillér bevétel. Ezzel szemben kiadás volt 3895 kor. 79 fillér. A kézpénzkészlet 1907. december 31-én 29.168 korona volt, az egyesület tiszta vagyona pedig jelenleg 23.788 kor.

Az egyesületnek van 150 alapító, 580 rendes és 164 pártoló tagja. A tagsági díjak behajtása az elmúlt évben intenzív volt. A kiküldött számvizsgáló bizottság jelentése alapján a közgyűlés elismerő köszönetének kifejezése mellett adta meg a felmentvényt.

A költségvetés.

Puky Endre dr. ügyvivő-alelnök terjesztette elő a költségvetést, amely a kiadásokat 6172 koronában, a bevételeket pedig 4138 koronában állapítja meg és így a hiány a kétezer koronát felülhaladja.

A hiány pótlására szolgálja az államsegély, amelyet az egyesület kétezer koronában kér megállapítani. Ha az államsegély esetleg kiutalható nem volna, úgy a kiadásokat csak a feltétlenül szükségesekre fogják redukálni.

A költségvetéssel kapcsolatban dr. Takács Menyhért azt az indítványt tette, hogy a város és a megye valamennyi intelligens polgára szólíttassék fel az egyesületbe való belépésre. A tagsági díj mindössze évi két korona, ennyi áldozatot tehát mindenki meghozhat a magyarságért.

Ezután még a választmányba bevalasztották Ferdinándy Gyula vármegyei főjegyzőt, ezzel a közgyűlés véget ért.

Klobusitzky-utcán

a Forgách-féle kastély,
parkkal, sarokház és épít-
kezési telkek előnyös fel-
:: tételek mellett eladók. ::
Bővebbet Dr. SZAUBE-
RER és Dr. HERCZ ügyvé-
dek irodájában Fő-u. 29.

KIRÁLY MOZI

az Erzsébet-téren.

Ma, vasárnap
nagy megnyitó előadás.

Műsor jun. 14-én, 15-én.

1. A hivatlan hordár. (Tréfás.)
2. Anna toaletjei. (Igen mulattató.)
3. Egy átom vége. (Dráma)
4. Az éjjeli betörők. (Bohózat.)
5. Ostrahán halászat. (Természet utáni felvétel.)
6. A csendőr becsülete. (Rendkívül megható.)
7. Megzavart éjszakázás falun. (Truck)
8. A feledékenység következményei. (Tréfás)
9. Az orosz hadi tengerészek. (Eredeti felvétel.)

Minden második napon új műsor.

Műsorváltozás mindenkor fenntartva.

:: Naponta érkeznek újdonságok. ::

A vetített képek a legtekintesebbek, nem
rezegnek, a szemlélőre kellemesen hatnak.

ELŐADÁSOK: Hétköznap este fél 8-tól 9-ig,
9-től fél 11-ig. Vasár- és ünnepnap d. u. 4
órától este 11-ig, 1 és fél óránként.

HELYÁRAK: I-ső hely 1 K., II-ik hely 80 fill.,
III-ik hely 60 fill., IV-ik hely 40 fill.

Szives pártfogást kér az igazgatóság.

ELEKTRO-BIOSCOP

Az Erzsébet téren.

Ma nagy előadás katona-zenével.

MŰSOR:

jun. 16-án, 17-én, 18-án, 19-én és 20-án.

Jézus születése, gyermekkora,
élete, csodatettei, kinszenvedése,
halála, feltámadása és menybeme-
netele.

Nagy bibliai dráma 3 felvonásban és 52 jelenet-
ben, felolvasással. A kinematografia remekműve,
az oberammergaui passiójátékok eredeti felvétele,
5000 méter színes vetített mozgófénykép. Egy és
fél órai teljes előadás.

I-ső felvonás 21 kép. — II-ik felvonás 11 kép. —
III-ik felvonás 29 kép.

Fentemlített kép Budapesten több mint 800 elő-
adást ért el. Főpapoktól és iskolai igazgatóktól
több elismerő és dícsérő oklevél.

Naponta érkező újdonságok műsoron kívül
lesznek bemutatva.

Műsorváltozás mindenkor fenntartva.

Hétköznap csak egy előadás, kezdete
este fél 9 órakor.

Vasár- és ünnepnap három előadás.
Első előadás kezdete d. u. 5 órakor,
második fél 7 és harmadik fél 9
órákor.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik
hely 80, III-ik hely 60, IV-ik hely
40 fillér.

Négyesy és Winkler
tulajdonosok.

Kiadó: Murányi József.

LUBLÓ-FÜRDŐ

kiterjedt fenyves erdők között.

Szénsavas vasas (pezsegő) és moór-für-
dők. Vasas források, főként dusak szén-
savban. Ivó-, fürdő- és területi gyógymód.
Kényelmes, modern lakások. Allandó
fürdőorvos: Dr. Platzer Sándor (Kassa,
Szepsi-ut 3. szám), a ki szóbeli felvilá-
gosítással szívesen szolgál. A házi keze-
lésbe vett vendéglő illetve konyha We-
ber Rudolf vezetése alatt áll, aki szak-
májában sok éven át a külföld és Buda-
pest elsőrangú szállodáiban működött.
Finom konyha. Figyelmes kiszolgálát.
Penziórendszer.

Posta- és távirat állomás. Vasuti álló-
más: Lubotin-Lublófürdő (Kassa-Oder-
bergi vasut) és Podolin (Poprádvölgyi
vasut).

Fürdőidény június elejétől szeptember
közepéig. — Elő és utóidényben tettes-
mes árkedvezmények.

Bővebb felvilágosítással szolgál:
az uradalmi fürdőgondnokság,
Lublófürdőn. (Szepesmegye.)

SERESS VENDÉGLŐ.

Kassa, Kossuth Lajos-utca 5. sz.

Van szerencsém tisztelt törzsvendégeim, ugyancsak a
nagyérdemű közönség b. tudomására hozni, hogy rég-
óta fennálló vendéglőm vezetését, betegségem folytán,
feleségemre (ezelőtt özv. Vilmos Ferencné) bízom, ki-
nek kitűnő magyar konyhája a kassai kö-
zönség előtt ismeretes.

Helyiségemben mindenkor friss villásreggeli
mérsékelt árak mellett, ugyancsak ebéd és
vacsora, hamisítatlan kitűnő borok és friss
csapolású kőbányai részvénytársasági udvari
o o o sör kapható. o o o

Minden pénteken szegedi halászlé,
kedden és csütörtökön erdélyi vacsora,
fatányéros kolozsvári káposzta s
paraszt-rétes.

ZÓNA REGGELI.

Szives pártfogást kér:

SERESS MÁRTON vendéglős.

Kassai Jelzálogbank részvénytársaság

ajánlja a

betörés- és tűzmentes pánccsoszobájában elhelyezett

SAFE DEPOSIT szekrényeit

a nyári idényre elutazó közönségnek értéktárgyak elhelyezésére.

Egy szekrény ára három óra hat korona.

Rövidebb időre megállapodás szerint.

ELSŐ KASSAI

KERESKEDELMI HITELTUDÓSÍTÓ IRODA

GEIGER HENRIK Kassa, Deák Ferenc-utca 11 sz.

Beszerez mindennemű információt kereskedelmi, magán és
:: házassági ügyekben az összes világrészekből. ::
Mebizások a leggyorsabban és legnagyobb discrétióval
intéztetnek el.

Nyomatott VITÉZ A. UT. KASSA.